

Герман Л.В.

*професор, канд. філол. наук, завідувач кафедри мовних дисциплін, Харківського
національного аграрного університету ім.В.В. Докучаєва*

Україна, м. Харків

Шастало (Турченко) В.О.

доцент, канд. філол. наук

Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

Україна, м. Харків

**Гібридні лексичні утворення з компонентом *kiwi*
в лексиці англійської мови Нової Зеландії**

Однією з характерних особливостей словникового складу новозеландського національного варіанта англійської мови (НЗА) у сучасних умовах є наявність в ньому значної кількості запозичень з маорійської мови та утворення на їх основі гібридних номінацій.

Існують різні точки зору щодо визначення поняття “гібридне утворення”. Так, С.В. Гриньов визначає його як “змішане запозичення, де одна частина лексеми запозичується, а друга – перекладається або існує в мові” [3]. Лексикон Мецтлера трактує гібридне утворення як “складну або похідну лексему, складові якої запозичені з різних мов” [5]; О.С.Ахманова називає гібридом або схрещуванням словом “змішування словотворчих елементів різних мов” [1]; Л.В. Ткачова трактує гібридне утворення як поєднання ендегенного (внутрішнього походження) і екзогенного (зовнішнього) лексичного матеріалу [4]. Саме останнє визначення і лежить в основі нашого розуміння гібридного утворення, яке номінує той чи інший предмет, поняття чи явище. До гібридних номінацій ми відносимо похідне слово, складне слово чи словосполучення, які утворені із залученням маорійського (екзогенного) та англійського (ендегенного) мовного матеріалу [2].

Об'єктом розвідки є гібридні утворення, представлені лексичною одиницею *kiwi*, (запозиченою НЗА в 1820 р.), поєднаною з англійським

афіксом чи словом. Вибірка здійснювалася за словником Г. Орсмана [6]. Кількість цих утворень, за нашими підрахунками, становить 45 номінацій.

Предметом дослідження є: способи творення гібридних номінацій та їх функціонування у сучасному новозеландському публіцистичному дискурсі. Було проаналізовано 2500 текстових фрагментів, вилучених з газети “The Press” за 2012–16 рр. [7].

Зазначимо, що маорійсько-англійські номінації утворюються згідно зі словотворчими моделями англійської мови. За нашими підрахунками найбільша кількість номінацій утворена шляхом словоскладення та словосполучення (35 номінацій), оскільки це найбільш економний спосіб номінування предметів, явищ і понять. Запозичений елемент *kiwi* має, як правило, фіксовану у слові чи словосполученні позицію і є його першим компонентом:

e.g. *kiwi-skin, kiwispeak, kiwiland, kiwi -style ma in.*

Але трапляються і такі утворення, у яких *kiwi* займає фінальне положення (це поодинокі випадки):

e.g. *straight-billed kiwi, part-kiwi, brown kiwi.*

Щодо кількості компонентів у складі складного гібридного утворення нами зафіксовані дво- і трикомпонентні. Поміж них переважають двокомпонентні – 33 (*Kiwi-country, kiwifruit*); трикомпонентних – 2 (*North Island kiwi, straight -billed kiwi*). Перші з них утворені за участю таких частин мови, як N+N (*kiwi-skin, kiwi-fruit*), Adj+N (*brown kiwi*); поодинокі випадки сполучення РII+N (*spotted kiwi*). Трикомпонентні представлені структурами N+N+N (*North Island kiwi*) або Adj+PII+N (*straight-billed kiwi*).

Афіксальні номінації включають 10 лексичних одиниць, утворених суфіксацією (*kiwifruit, kiwification*) за допомогою суфіксів *-hood, -ism, -ish, -ness, -an, -dom, -ify*.

Утворення гібридних номінацій викликано необхідністю найменування нових предметів, явищ, понять, з якими зіткнулися новозеландці (як маорі, так і пакеха) у нових умовах життя і для яких не існувало в англійській мові відповідної лексичної одиниці (наприклад, *kiwifruiter* – ця номінативна одиниця

була створена для позначення особи (фермера), яка вирощує плоди ківі) або для поповнення словника емоційно забарвленою лексикою (*Kiwiland*). Ці утворення мають певну тематичну віднесеність. Нами виділені такі соціально-комунікативні сфери їх функціонування:

1) рослинний і тваринний світ:

e.g. *kiwifruit* “a vigorous vine from South China”; *North Island kiwi* “a kiwi sub-species”; *Kiwi green* “a variety of New Zealand grown cannabis”;

2) країна та населення :

e.g. *Kiwiland* “New Zealand”; *kiwian* “New Zealander”;

3) все, що стосується Нової Зеландії та її жителів (культури, мови тощо):

e.g. *Kiwispeak* “Broad New Zealand speech”; *Kiwiism* “a distinctive item of New Zealand speech or language”.

Лексична одиниця *kiwi*, яка потрапила до словникового складу НЗА, мала початкове значення: “a bird species, belonging to the genus *Apteryx* having rudimentary wings, no tail, a long probing bill and primitive feathers”. Згодом, розширивши свій семантичний об’єм у результаті метафоричних та метонімічних переносів, стала позначати також: “an emblem of New Zealand”, “New Zealand rugby union football team”, “New Zealand soldier”, “distinctive New Zealand English” та ін. Потрапивши до словника НЗА, вона почала асимілюватися не тільки у фонетичному, граматичному аспектах, а й у словотворчому плані, утворюючи похідні, слова-композиції та словосполучення, але на це потрібен був певний час.

Розглянувши способи творення гібридних маорійсько-англійських номінацій, їх тематичну класифікацію, визначимо їх функціонування у сучасному новозеландському публіцистичному дискурсі, який був вилучений нами з новозеландської газети “The Press” (за 2012–2016 рр.). Як показали наші спостереження, із 45 номінацій, які були утворені протягом всього періоду, починаючи з 70-х рр. 19 ст., нами зафіксовані як найбільш вживані наступні лексичні утворення: *Kiwi-country* (35), *Kiwi-born* (32), *Kiwi-fashion* (36), *kiwifruit*

(er) (65), *Kiwiland* (58), *Kiwiana* (69), *Kiwiness* (66), *Kiwi rose* (45), *brown kiwi* (67), *spotted kiwi* (84). Наприклад:

*Farming families are offered a fun day out for free at **Kiwiana** Leisure Park in Otorohanga. / Apr 16, 2016 /*

*It would be fair to say that Kiwi beer festivals used to be pretty sordid affairs. In the mid-1990s when I first arrived in **Kiwiland**, my memories are ... /Feb 10, 2016 /*

*With more than 32,000 entries, it's the first attempt to shine a comprehensive light on **Kiwispeak**. There are a number of Kiwi slang guides in... /Mar 1, 2015 /*

*Now she is outraged to hear that Rebecca Papalii, another **Kiwi-born** child killer, has also been sent back to New Zealand where authorities... / Feb 9, 2015 /*

Отже, висока частотність вживання цих номінацій у сучасному публіцистичному дискурсі свідчить про значущість тих предметів, явищ та понять для новозеландців, номінаціями яких є згадані вище гібридні утворення.

Сподіваємося, що творення гібридних номінацій з компонентом *kiwi* буде продовжуватися і в майбутньому, а це свідчить про те, що запозичена лексична одиниця *kiwi* перетворюється з “чужої – на свою”.

Література

1. Ахманова О.И. Словарь лингвистических терминов/ Ахманова О.И.– Изд. 4-е.– М.: КомКнига, 2007.– 576 с.
2. Герман Л. В. Гібридні номінації з компонентом Маорі в англійській мові Нової Зеландії/ Л.В.Герман, В.О. Турченко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов». – Вип. 83.– 2016.– С. 178–183.
3. Гринев С.В. Введение в терминологию/ С.В.Гринев.– М.: Московский лицей, 1993.– 309 с.
4. Ткачева Л.В. Основные закономерности английской терминологии/ Л.В. Ткачева .– Томск: Изд-во Томского ун-та, 1987.– 200 с.
5. Friederike Sch. Metzler Lexicon Sprache/ Sch. Friederike .– Weimar: Metzler, 2005.– 782 s.
6. Orsman H. The dictionary of New Zealand English/ H.Orsman.– Auckland: Oxford University Press, 1997.– 965 p.
7. The Press [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.stuff.co.nz/the-press/>